

**กระบวนการส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน
ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**

**Competency Promoting Process In Fundamentals of Nursing practicum
of the Second Year Nursing Students at Suan Dusit University**

พิไลพร สุขเจริญ*
ดร. รักษ์ภร เพชรสุข*

บทคัดย่อ

นักศึกษาพยาบาลเสี่ยงต่อการเกิดความเครียดและวิตกกังวลจากการเรียนทางการพยาบาล เนื่องจากต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยของผู้อื่น เมื่อนักศึกษาพยาบาลปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานครั้งแรกในคลินิกจึงต้องมีกระบวนการส่งเสริมความสามารถเพื่อเป็นแนวทางช่วยเหลือและสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ 1) การทบทวนความรู้และฝึกทักษะการทำหัตถการให้นักศึกษาพยาบาล 2) การเปิดห้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานนอกเวลาราชการ 3) การให้ความรู้และความเอาใจใส่ของอาจารย์คลินิก 4) การสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากรทางการแพทย์ และผู้ป่วย ให้แก่นัก

ศึกษาพยาบาล 5) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษาพยาบาล 6) การสร้างความสามารถในการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อลดความเครียดและวิตกกังวล 7) การเพิ่มทักษะการติดต่อสื่อสารให้แก่นักศึกษาพยาบาล และ 8) อาจารย์คลินิกปฏิบัติหัตถการกับผู้ป่วย โดยการสาธิตก่อนให้นักศึกษาพยาบาลลงมือปฏิบัติ กระบวนการส่งเสริมความสามารถมุ่งเน้นเพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ให้เป็นระบบ ลดความเครียดและวิตกกังวลและเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลสามารถสร้างสัมพันธภาพกับบุคลากรที่มีสุขภาพ เพื่อนักศึกษาพยาบาล และอาจารย์คลินิกอย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

Nursing students are people who will risk to stress and anxiety from nursing education. Nursing education has character involve with people illness. When the nursing students must practice in the first time with fundamentals practicum. They should be receive process promoting competency for

helping and supporting in practice to success. Process promoting competency were found with the eight items, as follows: 1) reviewing knowledge and training skill in procedure to fundamentals of nursing. 2) opening fundamental room for preparation in clinical procedure skill.

* อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Abstract

3) teachers give knowledge and closed supervision to nursing students. 4) making contact and making familiarity practical unit, multidisciplinary team, and patients. 5) making good relationship with friends. 6) making competency in applied knowledge to practice for reduce stress and anxiety. 7) improve communication skills to nursing

students and 8) teacher demonstrate practice with patient for nursing students competency. Process promoting competency are guidelines for nursing students and help them reduce to stress and anxiety in fundamentals practicum. Nursing students will effective adapt with another people in clinic and will success in clinical practicum.

บทนำ

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เป็นชั้นปีแรกที่ต้องขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเพื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยในสถานการณ์จริงในคลินิกโดยไม่เคยมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยมาก่อน ซึ่งวิชาปฏิบัติการพยาบาลวิชาแรกที่นักศึกษาพยาบาลต้องนำองค์ความรู้ภาคทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติคือวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน การปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เนื่องจากต้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานกับผู้ป่วยเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ด้านความต้องการอาหาร น้ำ ออกซิเจน การขับถ่าย การให้ยาสารน้ำทางหลอดเลือดดำ เลือด และส่วนประกอบของเลือด การเตรียมตรวจและการเก็บส่งตรวจ การรับใหม่ การจำหน่าย และการส่งต่อผู้ป่วย การดูแลก่อนและหลังผ่าตัด ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยใกล้ถึงแก่กรรมและถึงแก่กรรม โดยคำนึงถึงสิทธิผู้ใช้บริการ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2555) และจากการที่นักศึกษาพยาบาลต้องเผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ทำให้อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดและวิตกกังวลความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลจึงมีความสำคัญ หากนักศึกษาพยาบาลมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ และมีแนวทาง

ประยุกต์ความรู้ภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยในภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลจะสามารถปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักศึกษาพยาบาลมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างจากสาขาการเรียนอื่นๆ โดยเมื่อเรียนภาคทฤษฎีแล้วต้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยที่เป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพ และจากผลการศึกษาของชุตติมา อนันตชัย, กรองทิพย์ นาถวิเชตร และเริงจิตร กลั่นทพฺระ (2555) ที่พบว่า ปัจจัยสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆรอบตัว ได้แก่ การที่นักศึกษาพยาบาลต้องลงมือปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยที่มีความแตกต่างของโรค การเผชิญกับสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยและความตาย การประสบเหตุการณ์ที่ตึงเครียด ความเศร้าเสียใจ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลในสถานพยาบาล ถือเป็นปัจจัยที่สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาล เกิดความเครียดการเตรียมนักศึกษาพยาบาลเพื่อให้เกิดความพร้อม และมีทักษะที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติโดยให้ นักศึกษาพยาบาลได้ฝึกปฏิบัติในห้องสอนแสดงก่อนไปปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยเพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความคล่องตัว และเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น (มณฑาลิมทองกุล และสุภาพารีเอื้อ, 2552)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาลพบว่า บุคคลแต่ละคนจะมี

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม) ๒๕๕๙

ความสามารถทางสติปัญญาและการรับรู้ที่แตกต่างกัน (สุรางค์ไคว้ตระกูล, 2554) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนเกิดความสามารถในการปฏิบัติกรพยาบาลพื้นฐานที่แตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกจึงมักขาดความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วย ขาดการเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ ขาดระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับบุคคลากรในที่มสุขภาพ อาจารย์คลินิก พยาบาลวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ที่มสุขภาพ อื่นๆและขาดการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้ป่วย และญาติ นักศึกษาพยาบาลจึงต้องการการสนับสนุน และการดูแลเอาใจใส่จากอาจารย์คลินิกอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องเพื่อให้สามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมในคลินิกและเกิดความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับ บุคลากรในคลินิกเพิ่มขึ้น และจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่พบว่า สิ่งแวดล้อมขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกมีผลต่อพัฒนาการของนักศึกษาพยาบาลในด้าน ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหา เจตคติ และทักษะ การปฏิบัติการพยาบาล (มณฑาลิมทองกุลและ สุภาพอารีเอื้อ, 2552) การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีจึงมีส่วน ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสามารถในการ ประยุกต์องค์ความรู้เพื่อให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยใน คลินิก อาจารย์คลินิกจึงต้องช่วยเหลือและดูแลเอาใจ ใส่ให้นักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องถ้านักศึกษาพยาบาล เกิดความพร้อม ในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน นักศึกษาพยาบาลจะมีความเครียดและความวิตก กังวลลดลง และสามารถปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานใน คลินิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้เขียนจึงสนใจศึกษา กระบวนการส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติการ พยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต บทความนี้จึงประกอบด้วย แนวคิดและสาเหตุของความแตกต่างระหว่างบุคคล การจูงใจ การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเครียด และความวิตกกังวล และกระบวนการส่งเสริมความ สามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน เพื่อสร้าง แนวทางการส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาพยาบาล

Christian University of Thailand Journal

Vol.22 No.1 (January – March) 2016

ชั้นปีที่ 2 นักศึกษาพยาบาลมีความเครียดและวิตกกังวล ต่อการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานลดลงเกิดความ สามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในคลินิกและ เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

สาเหตุของความแตกต่างระหว่างบุคคล

จากการที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนไม่เท่าเทียมกันผู้สอนควรต้องคำนึงถึงสาเหตุข้างต้น เพื่อหาแนวทาง ในการทำให้ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพความแตกต่าง ระหว่างผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้สอนทุกคนควร ต้องทำความเข้าใจเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนเกิดปัญหา

1. ความแตกต่างทางเชาว์ปัญญา

เชาว์ปัญญาหมายถึงความสามารถในการ เรียนรู้ ความสามารถในการคิด และความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่ยากลำบาก บุคคลที่เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้เก่งและเรียนรู้ได้ รวดเร็วจึงถือเป็นคนที่มีความฉลาดทางเชาว์ปัญญา (นุชลี อุภักย์, 2555) เชาว์ปัญญาจึงเป็นความสามารถ ทางสมองที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน และเป็นสิ่ง สำคัญที่ผู้สอนควรทราบเกี่ยวกับระดับเชาว์ปัญญาของ ผู้เรียน เพื่อทำความรู้จักและสามารถเข้าใจความแตก ต่างของผู้เรียนแต่ละคน (สุรางค์ไคว้ตระกูล, 2554)

2. การสอนผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางเชาว์ ปัญญา

เมื่อผู้เรียนมีความสามารถทางเชาว์ปัญญา แตกต่างกัน วิธีที่ดีที่สุดในการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียน ทุกคนได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันคือ วิธีการแบ่งกลุ่มตามระดับความสามารถทางสมองของ ผู้เรียน โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มที่มีเชาว์ปัญญาสูง กลุ่มที่มีเชาว์ปัญญาปานกลาง และกลุ่มที่มีเชาว์ปัญญาต่ำ และ มีการแยกสอนให้เหมาะสมกับระดับสติ ปัญญาของ ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่ง Miller (2002) เชื่อว่า วิธีการนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และสามารถพัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

3. สไตล์การคิดและสไตล์การเรียนรู้

สไตล์การคิด (Cognitive Style) และสไตล์การเรียนรู้ (Learning Style) เป็นตัวแปรของความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ผสมผสานระหว่างความสามารถกับบุคลิกภาพ เป็นตัวบ่งชี้ถึงความแตกต่างของการปฏิบัติการทางปัญญา (Intellectual Functioning) และคุณลักษณะทางบุคลิกภาพโดยส่งผลทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีที่แตกต่างกันในการรับสารข้อมูล การจัดระเบียบสารข้อมูล และกระบวนการประเมินผลสารข้อมูลนอกจากนี้ยังพบว่า สไตล์การคิดของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการสอนของครูถ้าผู้สอนมีสไตล์การคิดประเภทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ผู้สอนจะมีแนวโน้มดำเนินการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และความต้องการของผู้เรียนโดยผู้สอนจะพยายามสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นและจะหลีกเลี่ยงการวิจารณ์ผู้เรียนในทางลบ

ผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีในแนวทางที่แตกต่างกันสไตล์การเรียนรู้จึงเป็นลักษณะนิสัยหรือความชอบของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่ง Dunn and Dunn (1978) ได้จำแนกความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ตามสภาวะที่แตกต่างกัน 4 ด้าน ได้แก่ (1) สภาวะด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเสียง บางคนชอบเรียนหรือศึกษาในห้องที่สงบ (2) สภาวะด้านอารมณ์ ประกอบด้วย แรงจูงใจ บางคนเรียนเพราะมีแรงจูงใจภายใน บางคนเรียนเพราะมีแรงจูงใจภายนอก (3) สภาวะด้านสังคม เป็นลักษณะทางสังคมของแต่ละบุคคลในขณะที่เรียนบางคนชอบเรียนหรือศึกษาเป็นรายบุคคล บางคนชอบเรียนเป็นทีม และ (4) สภาวะด้านร่างกาย ประกอบด้วย การรับรู้ บางคนชอบเรียนด้วยการดูหรือสังเกต บางคนชอบเรียนด้วยการฟัง แต่บางคนไม่ชอบทำเช่นนั้นหากอาจารย์คลินิกหรือผู้สอนเข้าใจในความแตกต่างของนักศึกษาพยาบาลทั้งในด้านความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิด ตลอดจนความสามารถในการปรับตัว อาจารย์คลินิกจะรู้ว่าควรประยุกต์หรือนำรูปแบบการเรียนการสอน

แบบใดมาใช้กับนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกนักศึกษาพยาบาลจะเกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน และสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ แนวคิด และวิธีการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานได้อย่างครอบคลุม เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ และสามารถปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานอย่างมีความสุข

การจูงใจในชั้นเรียน

การใช้กลยุทธ์ในการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานในชั้นเรียน ได้แก่ ชั้นเรียนมีสภาพเหมาะสมปราศจากสิ่งรบกวนหรือสิ่งที่ยเบี่ยงเบนความสนใจของผู้เรียนไปจากสิ่งที่เรียน ผู้สอนมีความอดทนและไม่รู้สึกรำคาญกับข้อผิดพลาดของผู้เรียน ผู้สอนให้การช่วยเหลือผู้เรียนและทำให้เห็นว่าข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสให้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นและสิ่งที่เรียนต้องเป็นงานที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จโดยไม่ต้องไม่่ง่ายหรือยากเกินไป มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง (Woolfolk, 2004) ปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกจึงควรต้องประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมในคลินิกหรือแหล่งฝึกเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ผู้สอนให้ความรู้ในเนื้อหาที่น่าสนใจและมีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง และผู้สอนให้การช่วยเหลือและเอาใจใส่ นักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานอย่างเต็มที่ ดังนั้น หากอาจารย์คลินิกมีการใช้องค์ประกอบข้างต้นมาประยุกต์และให้การช่วยเหลือ นักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องในการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิก นักศึกษาพยาบาลจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเพิ่มขึ้น การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีแนวคิดสำคัญคือการทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองแต่จากสาเหตุที่ผู้เรียนแต่ละคนมีการเรียนรู้

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม) ๒๕๕๙

ที่แตกต่างผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้สอนต้องเป็นผู้เอื้ออำนวย และให้ข้อมูลที่มีความหมายต่อผู้เรียนและเป็นผู้ให้บันได เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้เพิ่มขึ้น เกิดความเข้าใจ เพิ่มขึ้น และผู้เรียนสามารถไต่บันไดนั้นด้วยตนเอง (Slavin, 2003) ผู้สอนจึงไม่ใช่ผู้ให้ความรู้แก่ผู้เรียน เพียงอย่างเดียวแต่ต้องมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม หลักการจัดการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องมุ่งไปที่ปัจจัย ภายในของผู้เรียนและเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้ เรียนมากกว่าเน้นที่ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความรู้ความ เข้าใจอารมณ์และแรงจูงใจพัฒนาการและอิทธิพลของ สังคมและความแตกต่างระหว่างบุคคล (นุชลี อุภักย์, 2555) และจากการที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ต้อง ปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานให้แก่ผู้ป่วยในคลินิกซึ่ง สิ่งแวดล้อมในคลินิกจะมีความแตกต่างจากในชั้นเรียน อาจารย์คลินิกจึงต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกและ ให้องค์ความรู้ที่มีความหมายต่อนักศึกษาพยาบาลอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลสามารถนำองค์ความ รู้ไปประยุกต์ใช้สำหรับดูแลผู้ป่วยในคลินิกได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ความเครียด

ในชีวิตประจำวันของทุกคนต้องพบกับความ เครียด (Stress) หากบุคคลมีความเครียดที่พอเหมาะ บุคคลจะเกิดการตื่นตัวในการเรียนหรือการทำงาน แต่หากบุคคลมีความเครียดในระดับสูงและความเครียด คงอยู่นานอาจทำให้บุคคลเกิดการเจ็บป่วยได้ทั้งทางร่าง กายและจิตใจ ความเครียดเป็นภาวะหนึ่งของกลุ่ม อาการเฉพาะซึ่งมักจะเกิดขึ้นโดยที่ร่างกายและจิตใจมี ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มาคุกคาม ความเครียดจึง เป็นกระบวนการขัดขวางการทำงานและการเจริญเติบโต ของมนุษย์ทั้งจากภายในและภายนอกร่างกาย และเป็น ผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในของร่างกายเพื่อต่อ ต้านการคุกคามนั้น (Selye, 1956) โดย Kastand Rosenzweig (1985) เชื่อว่า ความเครียดในระดับ

หนึ่งจะทำให้เกิดการปรับตัวมากกว่าการตอบสนอง ทางด้านร่างกาย แต่ถ้าบุคคลมีความเครียดระดับสูงและ คงอยู่เป็นระยะเวลานาน บุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้ สติปัญญา ทัศนคติและอารมณ์เพื่อปรับ ตัวให้เข้ากับสถานการณ์รอบตัว นอกจากนี้ เพียรดี เปี่ยมมงคล (2553) ยังพบว่า ผลของความคับข้องใจ (Frustration) และความขัดแย้ง (Conflict) เป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้นักศึกษา พยาบาลทุกคนจึงควรต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อ ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในคลินิกเช่น ผู้ป่วย แพทย์ พยาบาลวิชาชีพ อาจารย์คลินิก หากนักศึกษาพยาบาล มีความสามารถในการปรับตัว มีความสามารถในการ แก้ไขปัญหา นักศึกษาพยาบาลจะสามารถปฏิบัติการ พยาบาลพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงข้าม หากนักศึกษาพยาบาลไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่ง แวดล้อมในคลินิกหรือต้องใช้ระยะเวลานานอาจทำ ให้ นักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดในขณะปฏิบัติการ พยาบาลพื้นฐาน และอาจส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จ ในการเรียนของผู้เรียน

ความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลเป็นการตอบสนองต่อสิ่ง คุกคาม เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความ เครียดทางจิตใจ เป็นพลังงานรูปแบบหนึ่งที่บุคคลไม่ สามารถสังเกตเห็นได้ และเมื่อบุคคลเกิดความวิตก กังวลขึ้นบุคคลจะพยายามปรับตัวเพื่อลดความวิตก กังวลต่อสถานการณ์นั้น (Peplau, 1952) โดย Decker (1900) เชื่อว่า ความวิตกกังวลเกิดจากความล้มเหลว ในการทดความทรงจำหรือความคิดที่เจ็บปวด เป็นแรง ผลักดันหรือความคิดที่แท้จริงที่สามารถเปิดเผยออกมา ทางจิตใต้สำนึกในรูปแบบที่น่ารังเกียจ เป็นอารมณ์ชนิด หนึ่งซึ่งเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นไม่ สามารถมองเห็นได้โดยตรงแต่สามารถสังเกตได้จาก พฤติกรรมของบุคคลความวิตกกังวลเป็นปฏิกริยาตอบ สอนองทางด้านจิตใจที่มีต่อความเครียด และเป็นความ รู้สึกหวาดหวั่นจากการคาดหมายว่าจะมีอันตรายหรือ

โซคร้ายเกิดขึ้น (เพียรดี เปี่ยมมงคล, 2553) สิ่งแวดล้อมในคลินิกจึงมีความสำคัญต่อการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลหากนักศึกษาพยาบาลสามารถปรับตัวได้ความวิตกกังวลจะลดลงและหมดไป

กระบวนการส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและสาเหตุของความแตกต่างระหว่างบุคคล การจูงใจ การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเครียดและความวิตกกังวล และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทำให้พบว่าปัจจัยข้างต้นส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ถ้านักศึกษาพยาบาลได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างเต็มที่ทั้งด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน นักศึกษาพยาบาลจะเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานกับผู้ป่วยในสถานการณ์จริงมากขึ้น และมีความเครียดและวิตกกังวลลดลง ในที่นี้ ผู้เขียนบทความจึงนำเสนอกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล

ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ประกอบด้วย

1. การทบทวนความรู้และฝึกทักษะการทำหัตถการให้นักศึกษาพยาบาล

ในการเรียนภาคทฤษฎีนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จะปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานกับหุ่นจำลองและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน แต่ในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกนักศึกษาพยาบาลต้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานกับผู้ป่วยในสถานการณ์จริง นักศึกษาพยาบาลอาจจะเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ กังวลกลัว ฯลฯ ต่อการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกนักศึกษาพยาบาลจึงต้องเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน ได้แก่ ด้านความรู้โดยการเตรียมความรู้อย่างครบถ้วนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความมั่นใจและเกิดความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลและด้านทักษะการทำหัตถการโดยหากนักศึกษาพยาบาลมีการฝึกทักษะการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานอย่างต่อเนื่องแม้จะเป็นการฝึกในห้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานกับสถานการณ์จำลอง จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความมั่นใจในการทำหัตถการต่างๆเพิ่มขึ้น

“คิดว่าสำหรับเราเป็นเรื่องความรู้ที่สำคัญที่เราต้องมีขึ้นไปด้วยค่ะ แล้วก็สำหรับความมั่นใจตอนแรกๆ อาจเป็นเพราะเรายังไม่เจอผู้ป่วย เวลาบางที่เราเรียนเราก็เรียนกับหุ่น พอได้ทำหัตถการบ่อยๆเหมือนกับเราได้ประสบการณ์ได้ทำบ่อยๆ เราก็ได้ความมั่นใจมากขึ้น แล้วก็มีความรู้ค่ะ” (ID2)

“อยากให้อาจารย์มีการเตรียมความรู้ และเตรียมความพร้อมก่อนค่ะอย่างเวลาที่เราจะขึ้นตึก อย่างบางที่ยังไม่ค่อยคล่องเท่าไร” (ID7)

“อยากให้อาจารย์ช่วยแนะนำวิธีการทำงานกับผู้ป่วยจริงๆค่ะ บางที่เราฝึกที่ห้อง fundat เรายังเห็นภาพไม่พอค่ะ เช่น เวลาใส่สายสวน แล้วก็ก่อนขึ้นฝึกก็อยากให้ช่วยปูพื้นฐานการทำหัตถการต่างๆที่ซับซ้อนอีกรอบนึงค่ะ” (ID10)

2. การเปิดห้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานนอกเวลาราชการ

ในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกนักศึกษาพยาบาลจะต้องมีความเชี่ยวชาญและมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน ผู้สอนควรเปิดโอกาส

ให้นักศึกษาพยาบาลสามารถฝึกทักษะการทำหัตถการต่างๆ ตามความต้องการในห้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน โดยผู้สอนควรมีการเปิดห้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานนอกเวลาราชการเพิ่มเติมตามวันและเวลาสามารถเข้าฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการพยาบาล

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม) ๒๕๕๙

พื้นฐานได้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ นักศึกษาพยาบาลในการฝึกทักษะต่างๆ และเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความพร้อมก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติในคลินิกนอกจากนี้ สำหรับเหตุการณ์ที่มีความซับซ้อน

นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ยังต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากอาจารย์เพื่อให้เกิดความพร้อมและมีความมั่นใจเพิ่มขึ้น

“อยากให้มีการช่วยฝึกปฏิบัติการทำหัตถการให้มากขึ้น แล้วก็เปิดห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลให้มากขึ้นให้นักศึกษาสะดวกในการเข้ามาฝึก” (ID3)

“คิดว่าน่าจะมีเวลาในการฝึกห้อง funda เพิ่มขึ้นคะ เพราะว่าเพื่อนมีหลายคน แล้วเวลาก็กระชั้นคะ แล้วนักศึกษาบางคนก็ยังไม่ถนัดคะ ทำให้ยังไม่ชินคะการฝึกปฏิบัติ อยากให้เพิ่มสถานการณ์จำลองให้มากขึ้น” (ID4)

“ควรจะมีให้ฝึกfundaมากกว่านี้คะ ให้เพิ่มมากกว่าเดิม เพิ่มจำนวนวันที่ฝึกในห้อง funda เพราะว่าเวลาที่ศึกษามีน้อยคะ ไม่ค่อยเต็ม” (ID 7)

3. การให้ความรู้และความเอาใจใส่ของอาจารย์คลินิก

การปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเป็นสถานการณ์ที่สร้างความเครียดให้แก่ นักศึกษาพยาบาล เนื่องจากการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรกที่นักศึกษาพยาบาลต้องให้การพยาบาลกับผู้ป่วยในคลินิก โดยที่นักศึกษาพยาบาลยังไม่เคยมีประสบการณ์หรือพบเจอสถานการณ์มาก่อน ประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานจึงมีส่วนสำคัญเพื่อช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องอยู่ ภายใต้ความ

รับผิดชอบและการดูแลของอาจารย์คลินิกอย่างเคร่งครัดในการปฏิบัติการพยาบาลหรือทำ หัตถการกับผู้ป่วยเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้ เกิดความเชี่ยวชาญ และเกิดประสบการณ์ในดูแลผู้ป่วยสำหรับด้านการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน หากพบว่านักศึกษาพยาบาลไม่สามารถตอบคำถามหรือแก้ปัญหา และไม่สามารถปฏิบัติหัตถการต่างๆได้ อาจารย์คลินิกไม่ควรสร้างแรงกดดันในการให้การพยาบาลหรือการทำหัตถการต่างๆ แต่ควรให้เวลาเพื่อค้นหาคำตอบหรือเพื่อฝึกทักษะการทำหัตถการนั้นๆ

“บางทีเราใหม่เรายังไม่กล้าพูดกล้าถามคะ อาจารย์บางท่านไม่เหมือนกัน บางคนเราก็กล้าถาม บางคนไม่กล้าถาม ก็อยากให้อาจารย์แนะนำคะเกี่ยวกับแนวทางให้นักศึกษาก่อนขึ้นฝึกเราเป็นเด็กใหม่เราไม่รู้ ก็อยากให้อาจารย์ช่วยแนะนำคะและถ้าเกิดมีปัญหาหะคะ ก็ต้องการความช่วยเหลือคะ” (ID5)

“ถ้าเป็นอาจารย์ อาจารย์จะสร้างแรงกดดันให้เราเล็กน้อยเพื่อเราจะได้พยายามมากขึ้น แต่ไม่กดดันมากเกินไป มันก็จะช่วยกระตุ้นเราได้คะ” (ID6)

“ตอนขึ้นไปครั้งแรก ก็มีอาจารย์คอยประกบและคอยสอนในเรื่องความรู้ และในเรื่องการให้การพยาบาลคะ แล้วก็หลังจากกลับมาแล้ว เราก็ต้องมาเรียนรู้คะว่ามีอะไรที่เพิ่มเติมบ้างคะต้องเรียกแต่ละกลุ่มมาคุยกัน” (ID9)

4. การสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ อุปกรณ์บุคลากร ทางการแพทย์ และผู้ป่วย ให้แก่นักศึกษาพยาบาล

สิ่งแวดล้อมในคลินิกมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของผู้ป่วย ตลอดจนสถานที่และตำแหน่งการจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทางการแพทย์ที่แตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลทุกคนจึงควรมีการเรียนรู้เพื่อทำความคุ้นเคย และทำความเข้าใจในสภาพบริบทที่แตกต่างกันศึกษาและสังเกตลักษณะการจัดสถานที่

สิ่งแวดล้อม หรือตำแหน่งการจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทางการแพทย์ก่อนขึ้นปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลควรต้องปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรทางแพทย์ มีการแสดงออกหรือให้การช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยพยาบาลในคลินิก สำหรับบริบทของผู้ป่วย หากผู้ป่วยไม่พร้อมจะสื่อสาร ควรมีการสังเกตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในกิริยาท่าทาง

“คือทุกคนเป็นประสบการณ์ของเราละ เวลาที่เราทำอะไรไม่เข้าใจ เราก็ต้องถามคนที่นั่นละ ทุกคนก็มีผลต่อการฝึกของเรา แล้วก็เวลามีปัญหาอะไรก็บอกที่พยาบาลทุกครั้ง เราไม่รู้ เราก็ต้องไปบอกที่ทุกครั้งละ” (ID 5)

“เวลาที่ติดต่อกับที่พยาบาล โดยภาพรวมเรามองที่เขาคงดูเราก็ไม่กล้าเข้าไปสื่อสาร อีกร้อยกึ่งในเรื่องอุปกรณ์ ถ้าไม่ครบหรือขาด เราก็ให้การพยาบาลที่ไม่เต็มทีละ แจงพี่ พี่เขาก็มีสต็อกน้ำเกลือข้างใน พี่เขาก็จะเอามาให้ละ” (ID 7)

“พยาบาล หมอ คนไข้ คือทุกคนดีละ แต่ว่าอุปกรณ์นะละ เราหาไม่เจอละ เวลาเราจะใช้รีบบๆ เราก็ต้องให้เพื่อนในกลุ่มทุกคนไปดู ward ละ เพื่อจะได้รู้ว่าของที่ ward อยู่ตรงไหน เพราะบางที บาง ward ก็ไปขึ้น ward เลย บาง ward ก็แบ่งกันไปละ เวลามาคุยก็ไม่ครบ ไม่รู้ว่าอยู่ตรงไหน ก็ถ้าอาจารย์รู้ตำแหน่งก็จะดีขึ้นละ” (ID 9)

5. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษาพยาบาลจะได้รับการแบ่งกลุ่มเป็น 7-8 คนต่อคลินิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการแบ่งงานกันทำในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิก หากเพื่อนในกลุ่มมีปัญหา นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มจะช่วยกันดูแลและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยตามความต้องการ หรือกรณีที่นักศึกษาพยาบาลไม่สามารถตอบคำถามหรือขาดองค์ความรู้บางประเด็น หากเพื่อนที่อยู่ด้วยกันมีความสามารถ

ในการช่วยเหลือผู้ป่วยหรือรู้ว่าควรตอบคำถามอย่างไร เมื่อเพื่อนตอบคำถามจะทำให้ นักศึกษาพยาบาลรู้สึกสบายใจมากขึ้น สำหรับการจัดกลุ่มนักศึกษาพยาบาลเพื่อขึ้นฝึกในแต่ละคลินิก ไม่จำเป็นต้องจัดกลุ่มตามความสนิทหรือความชอบ แต่สามารถจัดกลุ่มนักศึกษาพยาบาลได้ตามที่อาจารย์คิดว่าเหมาะสม ซึ่งหากนักศึกษาพยาบาลสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนในกลุ่มได้ นักศึกษาพยาบาลจะสามารถปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกได้อย่างมีความสุข และคลายความวิตกกังวล

“หนูคิดว่าเพื่อนไม่ต้องสนิทกันได้ค่ะ ไม่จำเป็นค่ะ เพราะเมื่อขึ้นก็ช่วยกันหมดค่ะ ต้องมีความสามัคคี ต้องกล้าบอกอาจารย์ประจำแหล่งฝึกค่ะ อาจารย์จะได้ช่วยเรา เพื่อนก็ช่วยเราค่ะ” (ID 4)

“เราไปเราก็ก้าวๆ ถ้ามีเพื่อนไปด้วย เราก็อุ่นใจมากขึ้นว่า ชี้ถูกหรือไม่ถูกเพื่อนก็จะช่วยติมากลยค่ะ” (ID 7)

“เพื่อนในกลุ่มเดียวกันติมากค่ะ อยากให้แบ่งงานกันค่ะ แล้วเพื่อนที่แบบติค ก็แบ่งไปให้เพื่อนที่ทำงานของตนเองเสร็จก่อนไปช่วยทำกันค่ะ ช่วยๆกันในการฝึกค่ะ” (ID 10)

6. การสร้างความสามารถในการประยุกต์ความรู้สู่การ

ปฏิบัติเพื่อลดความเครียดและความวิตกกังวล เมื่อนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า นักศึกษาพยาบาลจะมีภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกที่ผิดปกติเมื่อต้องปฏิบัติการพยาบาลให้กับผู้ป่วยในสถานการณ์จริงได้แก่ เกิดความรู้สึกตื่นเต้นเนื่องจากไม่เคยขึ้นฝึกปฏิบัติในคลินิกมาก่อน

เกิดความรู้สึกรวิตกกังวลและเครียดในการนำองค์ความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยในคลินิก เกิดความรู้สึกลัวเนื่องจากการพยาบาลให้ผู้ป่วยที่ไม่ถูกต้องตามคุณลักษณะที่เรียนมา และไม่สามารถวางแผนการพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้อย่างครอบคลุม ถ้านักศึกษาพยาบาลมีวิธีการหรือแนวทางการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในคลินิก จะช่วยลดภาวะความผิดปกติทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล

“ความรู้สึกคืออย่างพอจะขึ้น ในวันรุ่งขึ้นก็ตื่นเต้น ที่จะได้เจอผู้ป่วยใน case แรกของเรา กลัวทำไม่ถูกในเหตุการณ์ต่างๆที่ได้เรียนมาตื่นเต้นค่ะ เครียดในการดูแลผู้ป่วยในแต่ละวัน เครียดในการเขียน plan การวางแผนการพยาบาล กลัวจะเขียนไม่ครบพลาดบกพร่อง” (ID 3)

“มีทั้งกลัวและตื่นเต้น เพราะเราไม่เคยฝึกมาก่อน มีประสบการณ์น้อยมากค่ะกับการอยู่กับรพ. เราไม่รู้ว่าเขามีอะไร มีแบบแผนอย่างไร รู้ว่าอาจารย์สอนมาแบบนี้ ต้องไปดูแล แต่ไม่รู้อะไรเลยคะกลัวว่าเราจะเอาความรู้ไปใช้ไม่ได้ค่ะ อย่างเรื่องการดู chart ผู้ป่วยคะ” (ID 5)

“ตื่นเต้นที่ไปฝึกครั้งแรก เหมือนเราได้ปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย จากที่เราได้ทำกับหุ่น เหมือนเราไปทำกับสิ่งมีชีวิต ต้องมีความรอบคอบมากขึ้นค่ะ ความเขามืออย่างนี้จะมีเครียดบ้างคะ แต่ไม่ถึงเครียดมากค่ะ เหมือนคิดว่าเป็นการฝึกปฏิบัติจริงหลังจากที่ได้ลงในการปฏิบัติพื้นฐานในห้องปฏิบัติ เป็นครั้งแรกที่ได้ปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยคะ บางทีคิดว่าอาจจะทำไม่ได้” (ID 6)

7. การเพิ่มทักษะการติดต่อสื่อสารให้แก่ นักศึกษาพยาบาล

การขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิกถือเป็นรายวิชาแรกที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ต้องปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยในสถานการณ์จริง นักศึกษาพยาบาลต้องซักประวัติและรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยเพื่อใช้วางแผนการพยาบาล จากการทำนักศึกษาพยาบาลขาดทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วยและขาดทักษะในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้ผู้ป่วยได้

วางใจ จึงทำให้นักศึกษาพยาบาลใช้ระยะเวลานานในการพูดคุยและสร้างสัมพันธภาพ ถ้านักศึกษาพยาบาลมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพตลอดจนทักษะในการซักประวัติผู้ป่วย ผู้ป่วยจะเกิดความสามรถในการปฏิบัติกรพยาบาลพื้นฐานเพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลข้างต้น นักศึกษาพยาบาลจึงต้องการให้อาจารย์พยาบาลช่วยสอน ชี้แนะ แนะนำ และอธิบายเกี่ยวกับเทคนิคต่างๆ เพื่อลดระยะเวลาในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย

“เคยเจอก็คือ อย่างที่เราเข้าไปถามคนไข้ครั้งแรก เขาตอบอีกแบบ พอไปถามอีกที คำถามเดียวกัน เขาก็ตอบอีกแบบนึงค่ะ คิดว่าเขายังไม่ค่อยไว้ใจน่าจะเป็นแบบนั้น แล้วเวลาที่ไปอีกครั้งนึง ก็ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากขึ้น ก็อยากให้อธิบายวิธีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย” (ID1)

“อย่างผู้ป่วยเขารู้ว่าเราเป็นนักศึกษาเขาก็จะให้ความร่วมมือค่ะ แต่เราก็ต้องไปพูดกับเขานานพอควรค่ะ กว่าจะได้ข้อมูลครบ” (ID 6)

“แรกๆไม่มีความมั่นใจเท่าไหร่นะแต่พอได้ฝึกไปสักอาทิตย์สองอาทิตย์ก็จะมีมากขึ้นค่ะ สามารถที่จะสื่อสารกับผู้ป่วยได้รู้เรื่องค่ะ ได้ขึ้นฝึกก็ได้มีความรู้มากขึ้นนะคะบางแบบแผนเราก็ไม่สามารถซักจากผู้ป่วยได้ค่ะ เขายังไม่ไว้ใจ แต่พอเราขึ้นไปนานๆ เขาจะอุ่น ก็จะได้ข้อมูลค่ะ” (ID10)

8. อาจารย์คลินิกปฏิบัติหัตถการกับผู้ป่วยโดยการสาธิตก่อนนักศึกษาพยาบาลลงมือปฏิบัติ

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เป็นนักศึกษาพยาบาลในระดับชั้นปีที่ 2 เพื่อให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์จริงในคลินิก นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนอาจจะกังวล ตื่นเต้น และเกิดความไม่กล้าหรือกลัวอาจารย์ในคลินิกควรต้องมีการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

พื้นฐานโดยการสาธิตให้นักศึกษาพยาบาลได้สังเกตก่อน ได้แก่การสาธิต การพูดอธิบายและแนะนำขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้ และสามารถระบุเทคนิควิธีการที่อาจารย์คลินิกใช้ในแต่ละหัตถการ นักศึกษาพยาบาลจะเกิดความกลัวและความกังวลในการทำหัตถการ และจะเกิดทักษะในการปฏิบัติกรพยาบาลมากขึ้น

“อยากให้อาจารย์อธิบายตอนขึ้น ward ตอนขึ้นปฏิบัติครั้งแรกนะค่ะ อธิบายอันนี้ว่าขึ้นนี้ทำอย่างไร แล้วมีเหตุผลที่ทำเพราะอะไร ครั้งแรกที่ทำหัตถการ ให้อาจารย์อธิบายแล้วก็แนะนำว่าที่ทำนั้นทำนี้เพราะอะไร อยากให้อาจารย์แนะนำก่อนว่าของจริงเป็นอย่างไร จะได้เพิ่มความมั่นใจ จะได้เห็นภาพด้วยค่ะ” (ID1)

“ก็ก่อนขึ้นก็ต้องฝึกปฏิบัติอย่างที่เคยทำให้ฝึกก่อน แล้วก็ขึ้นไปก็แรกๆเด็กไม่ชิน ให้อาจารย์สอนก่อน หมายถึง ให้ทำให้ดูกับคนไข้แล้วก็สอนเราไปด้วยค่ะ ในตอนแรกๆ” (ID2)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและสาเหตุของความแตกต่างระหว่างบุคคล การสนใจ การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเครียดและความวิตกกังวล และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณาจารย์พยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งเป็นชั้นปีแรกที่ต้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานในคลินิก อาจารย์พยาบาลต้องมีการเตรียมองค์ความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความเครียดและความวิตกกังวลลดลง เกิดความพร้อมและเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานเพิ่มขึ้น ดังนั้นกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จึงควรประกอบด้วย การทบทวนความรู้และฝึกทักษะการทำหัตถการให้นักศึกษา

พยาบาล การเปิดห้องปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานนอกเวลาราชการ การให้ความรู้และความเอาใจใส่ของอาจารย์คลินิกการสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ อุปกรณ์บุคลากรทางการแพทย์ และผู้ป่วย ให้แก่นักศึกษาพยาบาลการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างนักศึกษาพยาบาลการสร้างความสามารถในการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อลดความเครียดและวิตกกังวลการเพิ่มทักษะการติดต่อสื่อสารให้แก่นักศึกษาพยาบาล และอาจารย์คลินิกปฏิบัติหัตถการกับผู้ป่วยโดยการสาธิตก่อนนักศึกษาพยาบาลลงมือปฏิบัติ ดังนั้นกระบวนการส่งเสริมความสามารถจึงสามารถประยุกต์เป็นแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน

บรรณานุกรม

- คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2555). *คู่มือวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชุตติมา อนันตชัย, กรองทิพย์ นาควิเชตร และ เรืองจิตร กลันทปุระ. (2555). "การศึกษาสาเหตุระดับความเครียดและการเผชิญความเครียดในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล". *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*. 1(1) : 15-22.
- นุชลี อุปภัย. (2555). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี. พรินท์. เพียร์ดีเปี่ยมมมงคล. (2553). *การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- มณฑา ลิ้มทองกุลและ สุภาพารีเอื้อ. (2552). "แหล่งความเครียดวิธีการเผชิญความเครียดและผลลัพธ์การเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก" *รามธิปไตยพยาบาลสาร*. 12(1) : 1-8.
- สุรางค์ โควัตรสกุล. (2554). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Decker, S. H. (1900). *Freud, Dora, and Vienna 1900*. New York: Macmillan.
- Kast, F., & Rosenzweig, J. (1985). *Organization and management : A systems and contingency approach*. New York : McGraw-Hill.
- Miller, P. S. (2002). *Validated practices for teaching students with diverse needs and abilities*. Boston: Allyn & Bacon.
- Peplau, H. E. (1952). *Interpersonal relations in nursing*. New York : G. P. Putnam & Sons. Selye, H. (1956). *The stress of life*. New York : McGraw-Hill.
- Slavin, R. E. (2003). *Educational psychology : Theory and practice*. 7th ed. Boston : Pearson Education, Inc.
- Woolfolk, A. E. (2004). *Educational psychology*. 9th ed. Boston: Pearson Education, Inc.

